

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

SĄSIAD

O J C Z Y S T Y – D O D A J
D O U L U B I O N Y C H

Z perspektywy etymologicznej SĄSIAD to 'ktoś, kto siedzi razem z kimś'. Taka definicja od razu przywołuje na myśl współwięźnia, ale siedzieć razem z kimś można przecież również na ławeczce przed domem czy pupa w pupę na pieńku lub na karimacie, podziwiając słońce zachodzące za zalesione szczyty na horyzoncie...

Wyraz SĄSIAD to archaiczny rzeczownik odczasownikowy od prastłowiańskiego *sъ- sěsti 'razem usiąść; siąść jeden obok drugiego', „zsiąść się” – tak jak: zejść się. Jego archaiczność polega na wymianie czasownikowego przedrostka *sъ- w rzeczownikowy *sъ- (*sъsědъ), wprowadzający znaczenie 'razem z; współ-' – nie mamy zbyt wiele takich formacji językowych.

SĄSIAD dorobił się dwóch, już na poły zapomnianych przysłów. Jedno z nich to: Wiedzą sąsiedzi, jak kto siedzi 'o sytuacji, gdy jeden człowiek o drugim wie niemal wszystko z racji stosunkowo bliskiego przebywania z nim, lub też o zwykłym wścibstwie, wprawdzie nieprzynoszącym chluby, a jednak ocenianym nie jednoznacznie negatywnie, lecz raczej z przymrużeniem oka'. Drugie, trochę frywolne, trochę rubaszne: Dobry gospodarz swoją ziemię zaorze i sąsiadowi pomoże – było używane wcale nie w odniesieniu do „dobrego gospodarza”, tylko jako skwitowanie czyjegoś skoku w bok, czyjejś małżeńskiej (mężowskiej) niewierności...